

НЕМСКИ ЕЗИК
самоучител
в диалози

DEUTSCH
für Bulgaren

“Немски език - самоучител в диалози” съдържа основното от граматиката и лексиката на съвременния немски език.

Граматичният материал е разработен в съпоставителен план с българския, а диалозите, третиращи теми от ежедневно то общуване, са преведени. Предлаганият метод на обучение е изчислен от излишна теоретическа обремененост и академични шаблони. Написан достъпно и непринудено, самоучителят е адресиран към широк кръг читатели, които желаят да изучават езика самостоятелно.

Самоучителят покрива ниво А 1 и ниво А 2 по Европейската езикова рамка (CEF).

Немски език - самоучител в диалози

Първо издание

Автор: Людмила Иванова
Редактори: Женья Колева-Радева, Анне-Мария Щурм
Коректор: Калина Щерева
Художник: Красимир Коцев
Аудиозапис: Анне-Мария Щурм, Михаел Мезник

Печат: “АБАГАР” АД - Велико Търново
Формат: 60/90/16
Печатни коли: 25

ISBN 978-954-2943-03-7

© издателство “ГРАММА” 2014

Предговор

Едва ли ще бъде преувеличено да признаем, че заедно с английския, и немският език се утвърди като световен език. За нашия съвременник става все по-трудно да пътува, общува и се ориентира, особено в Европа, без познания по немски език.

Владееенето на този език ще донесе нови, неподозирани възможности за разширяване на личните и деловите ви контакти, както в България, така и извън нея. Умението да ползвате немски език ще ви разкрие нови, по-мощни източници на полезни знания, богата култура и забавления, ще ви предостави обещаващи перспективи за по-добро образование, квалификация и труд, ще повиши вашето самочувствие и ще ви направи по-уверени и решителни в професионалното и личностно утвърждаване.

След първото издание издателство "ГРАММА" предлага на своите читатели нова, актуализирана редакция на "Немски език - самоучител в диалози" в две части с автор доц. Людмила Иванова. В него присъства съвременният немски разговорен език. Подбраните текстове и диалози са живи и емоционални, изчистени от типичната за някои учебници условност, сухота и еднообразие. Граматичните коментари са направени задълбочено, достъпно и разбираемо, богато илюстрирани с примери. Самоучителят е написан така, че да помогне на всеки, без предварителна подготовка по езика, да се ориентира лесно, правилно и за кратко време в огромното многообразие от форми и конструкции, като ги усвоява в съпоставителен план с българския. Този курс няма претенции за изчерпателно и обстойно изложение на езика. Неговите основни предимства са активното въвеждане в сферата на ежедневното общуване и формирането на първоначална способност за изразяване и разбиране на немска реч.

Издателят

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПОЛЗВАЩИТЕ ТОЗИ САМОУЧИТЕЛ

Този самоучител се обръща към онези от вас, които желаят да изучават немски език, защото ще пътуват в немскоезична страна, ще работят или учат там и искат да се справят самостоятелно с възникнали проблеми, но нямат възможност да посещават езикови курсове, които предпочитат сами да определят темпото и времето на учене съобразно индивидуалните си предпочитания и емоционални нагласи, които искат да учат чрез конкретна речева практика.

Самоучителят дава възможност за осъществяване на принципа за учене през целия живот, т.е. може да се използва и от по-млади, и от по-възрастни, както и от хора без специално филологическо образование. Той е изграден на следните принципи:

✓ **Комуникативност:** диалозите, които третираат разнообразни проблеми от ежедневието, илюстрират по непосредствен начин функционирането на езика и подготвят изучаващите немски език за постигане на основната цел: общуване в различни житейски ситуации.

(Съвет: Запомняйте готови фрази и конструкции от четените и прослушаните диалози, произнасяйте ги на глас. И помнете, че невинаги можете да направите буквален превод от единия език на другия!);

✓ **Прагматичност:** чрез разглежданите теми се усвояват лексика и граматични явления, необходими за справяне с основните предизвикателства на новата езикова и културна ситуация.

(Съвет: Можете да селектирате диалозите според интересите си, но не бързайте да приключвате учебната единица, опитвайте се да прилагате новите знания в свои изказвания, които бихте искали да ползвате на чуждия език в професионалната си и житейска ситуация!);

✓ **Интеркултурност:** изучаващият езика получава информация за културни особености на „отсрещната“ страна, която му помага да се ориентира и действа адекватно в новата езикова и културна среда.

*(Съвет: Четете внимателно рубриките **Nota bene!**);*

✓ **Съобразеност с ниво А на Европейската езикова рамка:** с усвояването на основната лексика и граматика от уроците изучаващият езика има възможност да се справя с предизвикателства, които Европейската рамка определя като „ниво на оцеляване в нова езикова среда“.

(*Съвет: Преговаряйте наученото, за да остане трайно базисната лексика и граматика в паметта ви!*)

Структура на самоучителя

Самоучителят (Част 1) се състои от 10 урочни единици. Всеки урок е подчинен на определена тема, разгледана в три раздела. Всеки раздел на урока илюстрира конкретни граматични явления и обхваща определен тематичен кръг от лексика. Темата и граматичните особености са посочени в подзаглавието за ориентация на изучаващия езика. Целта на това деление е да се избегне претрупването с информация, да се даде възможност на учещия да напредва в по-малки и по-лесно преодолими стъпки. Диалозите са преведени на български език, като се посочва при необходимост и буквалният превод. След диалога следват новите думи с превод на български език (от първи до трети урок думите имат и транскрипция на български за тези, които са напълно начинаещи в изучаването на езика). Следват рубрики *Граматични акценти*, *Какво научих дотук*, *Проверка на наученото*, *За отмора*, *Коментар*. След 3, 5, 8 и 10 урок има преговорни глави, с цел припомняне и затвърждаване на наученото до този момент.

Важна особеност представляват разпръснатите между диалозите бележки *Nota bene*, в които се обръща внимание на особености на немския език или култура.

Правилното произношение е изключително важно при усвояването на езика. В началото на самоучителя има описание на немската азбука и информация относно начините на произнасяне на буквите и буквените съчетания. Към тази информация може да се обръщате във всеки етап от изучаването на езика, когато не сте уверени в себе си.

НЕ ПОДМИНАВАЙ!

Как да работите с отделните компоненти на самоучителя

Диалози: те показват езика в действие и са обединени тематично. Диалозите илюстрират както неформално общуване, така и официална комуникация, с което ви подготвят за речева дейност в различни ситуации. Част от тях може да прослушате, за да свикнете с интонационните особености и произношението на немския език и да се ориентирате в потока на немската реч. Препоръчително е да повтаряте текста след диктора, за да придобиете увереност в произнасянето на думи и изречения.

Превод на диалозите: този превод често е буквален с цел демонстрация на различната структура на езика. Преводът ще ви улесни при усвояването и осмислянето на граматиката и най-вече на по-комплексните структури.

Речникът след диалога включва новите думи с превода им. При първите три урока има транскрипция на кирилица с цел правилно произнасяне на немските думи. В следващите уроци транскрипция се посочва само в по-особени случаи, например при заети от френски или английски думи. Съществителните се посочват с определителния член, който дава информация за рода им, и с форма за множествено число (изписвания като *-e*, *-er* означават, че тези окончания се прибавят към основната форма на съществителното име; при съществителни, които в множествено число имат промяна на основната гласна, е изписана пълната форма, напр. *Häuser* (къщи).

Рубриките **NOTA BENE**, появяващи се сред диалозите, допълват вашите познания относно лексика, граматични особености и най-вече относно културни специфики.

Граматичните акценти систематизират в табличен и стегнат вид важни явления от езика, като стремежът е максимално стройно изложение. Ако се нуждаете от повече обяснения, ползвайте рубриката **Коментар**. Отделете време за вникване в структурите, за да се справяте с последващите задачи.

Какво научих дотук: не възприемайте тази рубрика като нещо излишно! За попълването ѝ може да се връщате назад към диалозите, лексиката или граматичните акценти. Успешното справяне ще ви покаже колко сигурно сте усвоили новите неща.

Проверка на наученото: чрез граматическите и лексикалните задачи в края на урока ви се предоставя възможност да приложите новите знания. С ключа ще можете да установите доколко успешно сте усвоили материала.

За отмора: рубриката включва анекдот и сентенции и афоризми, свързани с темата. С тях можете да се запознаете с друга необходима функция на езика, развлекателната.

Коментар: С този раздел приключва урочната единица. Той е предназначен за тези изучаващи немски, които се нуждаят от допълнителни пояснения и предпочитат да облекчат достъпа си до езика чрез запознаване с езиковата система. Коментарът дава информация и за особености, които не са специално разгледани в урока, но представляват интерес за изучаващите езика.

Авторът

HEMСКАТА АЗБУКА DAS DEUTSCHE ALPHABET

A	a	[a]	O	o	[o]
B	b	[бе]	P	p	[пе]
C	c	[це]	Q	q	[ку]
D	d	[де]	R	r	[ер]
E	e	[е]	S	s	[ес]
F	f	[еф]	ß		[есцет]
G	g	[ге]	T	t	[те]
H	h	[ха]	U	u	[у]
I	i	[и]	V	v	[фау]
J	j	[йот]	W	w	[ве]
K	k	[ка]	X	x	[икс]
L	l	[ел]	Y	y	[ипсилон]
M	m	[ем]	Z	z	[цет]
N	n	[ен]			

КАК ДА ЧЕТЕМ, ПИШЕМ И ПРОИЗНАСЯМЕ WIE SOLLEN WIR LESEN, SCHREIBEN UND AUSSPRECHEN

В немската звукова система съществуват гласни, дифтонги (*гву-гласни*) и съгласни.

ГЛАСНИ

В немски език има следните гласни: **a, e, i, o, u, ö, ü**. В български език няма гласни, които да съответстват на немските **ö** и **ü**. Най-близки по звучене са [йо/ьо] и [ю].

üben [үбен] срв. **Любен**

öffnen [йөфнен] срв. **Йорган**

Гласната [e] се изписва във варианти **е** и **ä**.

Гласните в немски език са **дълги** и **кратки**.

Дългите гласни са отбелязани в транскрипцията с двоеточие. Графично често са маркирани с удвоена гласна или с удължаване посредством **h**:

aa, ah [a:], **ee, eh/äh** [e:],

ie, ieh, ih [i:], **oo, oh** [o:], **uh** [u:]

Примери:

das **Paar** [дас па:р] двойка, чифт
der **Rahmen** [дер рà:мен] рамка
nehmen [нè:мен] вземам
der **See** [дер зе:] езеро
Sie [зи:] Вие
ziehen [цй:ен] тегля, дърпам
doof [до:ф] глупав, тъп
froh [фро:] радостен
die **Uhr** [ди: у:р] часовник

Кратките гласни обикновено се означават чрез удвояване на следващата ги съгласна:

das **Zimmer** [дас цймер] стая
das **Wasser** [дас вàсер] вода
fallen [фàлен] падам

За разлика от български език, в немския език съществуват отворени и затворени гласни. Затворените гласни се произнасят с по-малък отвор на устата и с повече напрежение от отворените.

Дългите гласни са обикновено затворени, а кратките - отворени.

ДИФТОНГИ

Дифтонгите в немски са **ei**, **ai** [ай], **eu/äu** [ой], **au** [ау]. Те образуват една сричка и носят ударението, което пада върху първата гласна. В звуковия си израз те не се различават съществено от съответните български дифтонги.

Примери:

meinen [мàйнен] мисля
der **Mai** [дер май] месец май
heute [хòйте] днес
die **Bäume** [ди: бòйме] дървета
der **Tau** [дер тау] роса
bauen [бàуен] строя

СЪГЛАСНИ

Както в български, така и в немски език има **звучни** и **беззвучни** съгласни.

B, d, g в края на думите стават беззвучни и се произнасят като **p, t, k**.

das **Verb** [дас верп] глагол
das **Bild** [дас билт] картина
der **Weg** [дер ве:к] път

P, t, k се произнасят с по-голяма енергия в сравнение с български, като се получава т.н. *придихание*, особено в началото на думите.

Немската съгласна **l** се произнася винаги меко, независимо от позицията ѝ, за разлика от различните варианти в български.

Буквата **s** се използва за означаване както на звучното [з], така и на беззвучното [с].

1. **S** се произнася звучно, като българското [з]:

✓ В началото на думите пред гласна:

der **Sommer** [дер зòмер] лято

singen [зйнген] пея

selten [зèлтен] рядък, рядко

Това правило е в сила и когато такива думи са втора съставна част на сложни думи:

Hoch**sommer** [хо:хзòмер]

разгар на лятото

✓ Между две гласни:

lesen [лè:зен] чета

die **Rose** [ди: рò:зе] роза

✓ След **r, l, m, n**, когато след **s** следва гласна:

die **Bremse** [ди: брèмзе]

спирачка

die **Börse** [ди: бьòрзе] борса

die **Linse** [ди: лйнзе] леща

✓ В наставките **-sal, -sam**:

das **Schicksal** [дас шйкзал]

съдба

mü**hsam** [мю:зам] мъчителен

2. **S** се произнася беззвучно, като българско [с]:

✓ В края на думите.

der **Kurs** [дер курс] курс

✓ В началото на думите пред съгласна, различна от **p, t**:

der **Skandal** [дер скандàл]

скандал

der **Smog** [дер смòг] смог

✓ В средата на думите, след съгласна, различна от **r, l, m, n**:

die **Erbse** [ди: èрбсе] грах

✓ **ss** и **ß** се произнасят винаги беззвучно [с].

В съчетанията **st, sp** в началото на думата **s** се произнася като **ш**:

spielen [шпй:лен] играя

stehen [щè:ен] стоя

По същия начин се произнасят тези съчетания, когато са в началото на втора съставна част на сложна дума.

das **Fußballspiel**

[дас фўсбалшпи:л]

футболен мач

der **Widerstand**

[дер вй:дерцант]

съпротива

Когато тези съчетания са в средата или в края на думата, се произнасят [сп, ст]:

kosten [кòстен] струвам

die **Wespe** [ди: вèспе] оса

die **Leistung** [ди: лайстун~]

постижение, успех

Sch се произнася като [ш]:

die **Schule** [ди: шў:ле] училище

scheinen [шайнен] свети, грее

schlau [шлàu] хитър

Звучната съгласна **ж** се явява в немски език твърде рядко, предимно в думи от чужд произход, като за нейното графично изражение съществуват вариантите:

J: der **Journalist** [дер журналист] журналист

die **Jury** [ди: журй] жури

G: das **Genie** [дас женй:]

гений

die **Etage** [ди: етàже] етаж

Nota Bene

В началото на думите (в *броени случаи* и в *средата*) пред гласна, **j** се произнася подобно на българското **й**, но с по-голямо напрежение и по-енергично:

Jena [Йèна] Йена

jeder [йèдер] всеки

die **Jugend** [ди: югент] младеж

das **Adjektiv** [дас адйектив]

прилагателно

В случаите, когато стои между гласни и/или служи за графичното изразяване на предхождащата я дълга гласна, съгласната **h** не се произнася:

sehen [зè:ен] виждам

ziehen [цй:ен] дърпам

fahren [фà:рен] пътувам

die **Fahrt** [ди: фа:рт] пътуване

der **Stuhl** [дер щу:л] стол

Ng се произнася носово, като звукът **g** не се изговаря.

jung [юн~] млад

der **Junge** [дер юн~е] момче

Th се произнася [т]:

die **Theorie** [ди: теорй:] теория

Tsch се произнася [ч]:

deutsch [дойч] немски

Ts, tz, z се произнасят приблизително [ц]:

der **Arzt** [дер арцт] лекар

die **Zahl** [ди: ца:л] число

jetzt [йецт] сега

sitzen [зйцен] седя

Chs, ks, cks, x се произнасят [кс]:

der **Fuchs** [дер фукс] лисица

der **Koks** [дер кокс]

въглища, кокс

extra [èкстра] екстра

В думи от чужд произход се запазва оригиналното произношение на **ch**:

Ch се произнася [x]:

der **Chirurg** [дер хирүрг] хирург

China [хйна] Китай

Ch се произнася [ш]:

der **Chef** [дер шеф] шеф

die **Chance** [ди: шàнсе] шанс

<p>Ch се произнася [к]: der Charakter [дер карàктер] характер der Chor [дер ко:р] хор</p> <p>Ch се произнася [ч]: der Charterflug [чàртърфлу:г] чартърен полет der Chip [дер чип] чип</p> <p>C се произнася [к]: der Campari [дер кампàри] кампари das Café [дас кафè] кафене</p> <p>C се произнася [с]: der Cent [дер сент] цент</p> <p>C се произнася [ц]: Celsius [цèлзиус] целзий</p> <p>C се произнася [ч]: das Cembalo [дас чèмбало] чембало</p> <p>V в немски думи се произнася [ф]: der Vater [дер фà:тер] баща versprechen [фершпрèхен] обещавам</p>	<p>V в думи от чужд произход се произнася [в]: die Vanille [ди: ванйле] ванилия vegetieren [вегетй:рен] вегетирам</p> <p>Q стои винаги в комбинация с u и се произнася [кв]: die Qualität [ди: квалитè:т] качество die Quelle [ди: квèле] извор, източник</p> <p>W се произнася като българската съгласна [в]: was [вас] какво warum [вару̀м] защо</p> <p>Y се явява рядко, най-често в думи от чужд произход и се произнася [ю]: das Synonym [дас сюнөнү:м] синоним die Physik [ди: фюзй:к] физика Z се произнася като [ц]: zehn [це:н] десет zwei [цвай] две der Weizen [дер вайцен] пшеница</p>
--	---

Важна особеност на немското произношение е още и насеченият изговор: преди дума, започваща с гласна, говорещият поема дъх, което създава впечатление за накъсаност на текста.

Nota Bene

В настоящия самоучител за облекчение на изучаващите немски като първи чужд език в трите начални урока произношението на новите думи е записано на кирилица и са маркирани ударенията.

В случай на несигурност и колебание се връщайте към тази информация, за да усвоите по-добре правилата.

АЗ И МОЕТО НОВО ОБКРЪЖЕНИЕ ICH UND MEINE NEUE UMGEBUNG

ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 1

Запознанства, първи контакти Лични местоимения Глаголни форми (<i>съм, казвам се</i>)	Bekanntschaften, erste Kontakte Personalpronomen Verbformen (<i>sein, heißen</i>)
--	--

1.

- Guten Morgen!

- Guten Morgen!

- Ich heiße Peter.

Und wie heißt du? Wer bist du?

- Ich bin Marion.

- Sehr angenehm.

- Добро утро!

- Добро утро!

- Казвам се Петер.

А ти как се казваш? Кой си?

- Аз съм Марион.

- Много ми е приятно.

Guten Morgen! [гүтен мөрген] Добро утро!**der Morgen** [дер мөрген] утро, сутрин**ich heiße** [их хайсе] аз се казвам**du heißt** [ду хайст] ти се казваш**ich bin** [их бин] аз съм**wie** [ви:] как; какъв**sehr** [зе:р] много**angenehm** [ангене:м] приятен; приятно

2.

- Guten Tag, Peter.

- Guten Tag, Marion.

- Wie geht es dir heute?

- Danke, gut, und dir?

- Danke, prima. Wer ist das?

- Das ist Jana.

- Wie bitte?

- Jana. Sie heißt Jana.

- Hallo, Ivana!

- Hallo, Marion! Aber mein Name ist Jana!

- Добър ден, Петер.

- Добър ден, Марион.

- Как си днес?

- Благодаря, добре, а ти?

- Благодаря, отлично. Кой е това?

- Това е Яна.

- Моля?

- Яна. Тя се казва Яна.

- Здравей, Ивана.

- Здравей, Марион. Но моето име е Яна!

der Tag, -e [дѐр та:г] ден

Guten Tag! [гү:тѐн та:г] Добър ден!

Wie geht es dir/Ihnen? [ви: гѐ:т ѐс ди:р/й:нѐн] Как си?/Как сте? (*учтиво*)

Es geht mir gut. [ѐс гѐ:т ми:р гу:т] Добре съм.

heute [хѝте] днес

wer [вѐ:р] кой

das [дас] това

das ist [дас ист] това е

bitte [бѝте] моля

sie [зи:] тя

hallo [халѝ] здравей (*между приятели*)

aber [à:бѐр] но, обаче

der Name, -n [дѐр нà:мѐ] име

mein Name [мѝн нà:мѐ] моето име, името ми

I
V
Jana
n
a *£13*

Nota Bene

Регионалните езикови различия в немски съществуват и при поздравите:

Типични поздрави на север: **Moin! Moin!**

В централната част на Германия: **Guten Tag! Hi! Hallo!**

В Южна Германия и Австрия: **Grüß Gott!**

Във Виена: **Servus!**

В Швейцария: **Salü! Grüezzi! Grüezi mite(i)nand(er)!**

3.

- Guten Abend, Frau Schulze!

- Guten Abend, Herr Heise!

- Wie geht es Ihnen?

- Danke, sehr gut. Und Ihnen?

- Danke, auch gut.

- Auf Wiedersehen, Herr Heise!

- Auf Wiedersehen, Frau Schulze.

- Добър вечер, госпожо Шулце!

- Добър вечер, господин Хайзе!

- Как сте?

- Благодаря, много добре. А Вие?

- Благодаря, също добре.

- Довиждане, господин Хайзе!

- Довиждане, госпожо Шулце.

der Abend, -e [дѐр àбѐнт] вечер

Guten Abend! [гү:тѐн àбѐнт] Добър вечер!

auch [аух] също, и

Danke! [дàнке] Благодаря!

Auf Wiedersehen! [ауф вѝ:дѐрзе:н] Довиждане!

Auf Wiedersehen! [ауф вѝ:дѐршауѐн] Довиждане! (*алтернативен вариант*)

der Herr, -en [дѐр хѐр] господин

die Frau, -en [ди: фрàу] госпожа; жена

4.

- Das ist Peter! Hallo, Peter!
- Hallo, Jana! Hallo, Georg!
- Wie geht's?
- Danke, gut. Oh, das ist der Bus!
- Tschüs, Peter!
- Tschüs!

- Това е Петер! Здравей, Петер!
- Здравей, Яна! Здравей, Георг!
- Как сте?
- Благодаря, добре. О, това е автобусът! Чао, Петер!
- Чао!

der Bus, -se [дер бус] автобус

tschüs [чю:с] чао, довиждане (между приятели)

Nota Bene

Регионални езикови различия в немски за изрази на сбогуване:

На север: **Tschüs! Bis die Tage!**

В централната част на Германия: **Auf Wiedersehen! Mach's gut!**

В Южна Германия и Австрия: **Auf Wiedersehen!**

Във Виена: **Servus!**

В Швейцария: **Uf Widerluege!**

5.

- N'Abend!
- Guten Abend! Wer sind Sie?
- Wir sind Familie Petrov.
- Ach so! Sie sind also Herr Petrov, und Sie sind Frau Petrov, aus Bulgarien?
- Genau. Wir sind aus Bulgarien, aus Sofia.
- Na, dann herzlich willkommen!

- Добър вечер!
- Добър вечер! Вашето име?
- (буквално: *Кои сте вие?*)
- Ние сме семейство Петрови.
- Ах, да. Значи вие сте господин и госпожа Петрови, от България?
- Точно така. Ние сме от България, от София.
- Е, тогава добре дошли!

N'Abend! [на́бент] Добър вечер! (в разговорния език, както и в български, някои части от думите не се произнасят)

aus [аус] от

Bulgarien [Булгàриен] България

genau [генàу] точно така

Herzlich willkommen! [хèрцлих вилкòмен] Сърдечно добре дошли!

herzlich [хèрцлих] сърдечен

dann [дан] тогава

6.

- Hallo! Wer seid ihr?

- Wir sind Martin und Anja.

- Freut mich. Ich bin Max.

Seid ihr aus Bulgarien?

- Ja, richtig, wir sind aus Bulgarien.

Wir sind Freunde von Peter.

- Здравейте! Кои сте вие?

- Ние сме Мартин и Аня.

- Радвам се (да се запознаем).

Аз съм Макс. От България ли сте?

- Да, точно така, ние сме от България. Приятели сме на Петер.

Freut mich! [фройт мих] Радвам се! (*при запознаване*)

richtig [рийхтих] правилно, точно така

der Freund, -e [дер фройнд] приятел

Nota Bene

✓ За разговорния немски език са характерни кратки, непълни конструкции, напр.:

danke (благодаря), **bitte** (моля),
angenehm (приятно ми е), **freut mich** (радвам се)

✓ Важни за ежедневните контакти са изрази от типа:

Herzlichen Glückwunsch! [хърцлихен глückвунш]

Сърдечни поздравления! (Честито!)

Alles Gute! [алес гү:те] Всичко хубаво!

Viel Erfolg! [фи:л ерфолг] Много успехи!

Gute Reise! [гү:те райзе] Приятно пътуване!

Gute Besserung! [гү:те бeсерун~] Скорошно оздравяване!

Schönes Wochenende! [шьднeс вoхeнeндe] Приятен уикенд!

Gesundheit! [гезүнтхайт] Наздраве! (при кихане)

Zum Wohl! Prosit! [цум во:л; прöзит] Наздраве! (при наздравница, тост)

Граматични акценти

Лични местоимения

ich аз
du ти
er, sie, es той, тя, то

wir ние
ihr вие
sie те
Sie Вие (учтива
форма)

В немското изре-
чение местоиме-
нията **не могат** да
се изпускат!

Спрежение на *sein* (съм)

ich bin
du bist
er, sie, es ist

wir sind
ihr seid
sie/Sie sind

Спрежение на *heißen* (казвам се)

ich heiße
du heißt
er, sie, es heißt

wir heißen
ihr heißt
sie/Sie heißen

Какво научих дотук

☐ Научих как да общувам при срещи. Мога да използвам следните изрази (Прочетете при нужда диалозите още един път и запишете по-долу):

1. Поздрави при среща

официални:
между приятели:

2. Изрази при сбогуване:

официални:
между приятели:

3. Представяне при запознаване:

.....

4. Въпроси при запознаване:

.....

☐ Научих кои са личните местоимения в немски (допълнете списъка):

ich **er** **es** **ihr** **sie/.....**

☐ Научих, че за учтивата форма **Вие** в немски се използва местоимението в 3 л. мн.ч.

☐ Научих формите на глагола **sein**:

ich bin	wir
du	ihr seid
er, sie, es	sie/Sie

☐ Научих формите на глагола *heißen*. Не бива да забравям, че този глагол в немски не е възвратен!

ich	wir heißen
du heißt	ihr
er, sie, es	sie/Sie

Проверка на наученото

1. Подчертайте подходящата форма на глагола **sein**.

1. Ich **bin/ist/sind** Ivan. 2. Wer **ist/seid/bist** du? 3. Wir **seid/sind/ist** Familie Ivanov. 4. **Seid/Sind/Bist** Sie Herr Sanders? 5. Wer **bin/ist/sind** Klaudia? 6. Entschuldigung, **seid/sind/bin** Sie Frau Jeschke? 7. Du **bist/ist/sind** Max. 8. Ich **sein/bin/ist** Emma. 9. Sie **seid/ist/bin/** Maja. 10. **Bist/Ist/Seid** er Martin? 11. **Seid/Sind/Bin** ihr Peter und Nina? 12. **Sind/Bist/Seid** du Max?

2. *Поставете правилната форма на глагола **sein**.*

1. Ich Maria. 2. Wir Peter und Ivan. 3. Das Horst und Jürgen. 4. du Boris? 5. Wer Max? 6. Sie Herr Schmitt? 7. Wer Nikolai? 8. Du Lydia. 9. Ihr Mark und Niko. 10. Wir Familie Schulze. 11. Sie Nina. 12. Das Georg und Martina. 13. Wer du? 14. das Jürgen? 15. Entschuldigung, du Tanja?

3. *Допълнете правилната форма на глагола **heißen**.*

1. Wie du? 2. Wie Sie? 3. Wer Max? 4. Wir Ivan und Peter. 5. Er Hans. 6. Wie ihr? 7. Sie Nina. 8. du Peter? 9. Ich Inna. 10. Sie Frau Weber? 11. Ihr Mark und Jürgen? 12. er Max?

4. *Поставете подходящото местоимение.*

1. ist Boris. 2. ist Herr Müller. 3. Bist Mark? 4. Wer seid? 5. Sind Frau Schmidt? 6. sind in Berlin. 7. (Mark) ist in Sofia. 8. bist Lydia. 9. Seid Mathias und Gerd? 10. heiße Martina. 11. heißt Peter und heißt Jana. 12. Heißen Herr Müller?

5. *Попълнете липсващата дума в диалозите.*

a)

- Tag, Herr Meyer! Wie geht's heute?
-, prima! Und Ihnen?
- Auch Auf
-

b)

- Wie du?
- Mein ist Helga. Und wie du?
- Ich Stefan.
-

c)

-, Ingo!
- Hallo, Stefan. Wie?
- Danke, sehr Und?
- Danke, auch gut.

6. *Кой е верният израз? Маркирайте.*

a) Wie heißt du? - Mein Name ist Ingo.

b) Wie geht's dir? - Mein Name ist Ingo.

a) Tschüs, Frau Schmidt!

b) Auf Wiedersehen, Frau Schmitt!

a) Wie heißen Sie? – Mein Name ist Renate Kugler.

b) Wie heißen Sie? – Danke! Auf Wiedersehen.

Ключ:

1 упр. 1. bin; 2. bist; 3. sind; 4. seid; 5. ist; 6. sind; 7. bist; 8. bin 9. ist; 10. ist; 11. seid; 12. bist.

2 упр. 1. bin; 2. sind; 3. sind; 4. bist; 5. ist; 6. Sind; 7. ist; 8. bist; 9. seid; 10. sind; 11. ist; 12. sind; 13. bist; 14. Ist; 15. bist.

3 упр. 1. heißt; 2. heißen; 3. heißt; 4. heißen; 5. heißt; 6. heißt; 7. heißt; 8. Heißt; 9. heiße; 10. Heißen; 11. heißt; 12. Heißt.

4 упр. 1. Er; 2. Er; 3. du; 4. ihr; 5. Sie; 6. Wir/Sie; 7. Er; 8. Du; 9. ihr; 10. Ich; 11. Er, sie; 12. Sie.

5 упр. a) – **Guten** Tag, Herr Meyer! Wie geht's **Ihnen** heute? – **Danke**, prima! Und Ihnen? – Auch **prima/Gut**. Auf **Wiedersehen!** – **Auf Wiedersehen!**

b) – Wie **heißt** du? – Mein **Name** ist Helga. Und wie **heißt** du? – Ich **bin/heiße** Stefan. c) **Hallo**, Ingo! – Hallo, Stefan. Wie **geht es dir**? Danke, sehr **gut**. Und **dir**? – Danke, auch prima.

6 упр. Wie heißt du? – Mein Name ist Ingo.; Auf Wiedersehen, Frau Schmitt! Wie heißen Sie? – Mein Name ist Renate Kugler.

ДИАЛОЗИ - ЧАСТ 2

Ориентиране в пространството
Членуване
Строеж на съобщително и
въпросително изречение

Orientierung im Raum
Artikelgebrauch
Der Aussage- und
der Fragesatz

1.

- Wo ist das Auto?
- Das Auto ist hier.
- Und wo ist der Fahrer?
- Er ist dort.

- Къде е колата?
- Колата е тук.
- А къде е шофьорът?
- Той е там.

wo? [во:] къде (за положение)
das Auto, -s [дас а̀уто] кола
und [унт] и, а

der Fahrer, - [дер фà:рер] шофьор
hier [хи:р] тук
dort [дорт] там

2.

- Wo ist die U-Bahn, bitte?
- Die U-Bahn ist dort.
- Und wo ist der Eingang?
- Der Eingang ist hier. Dort ist der Ausgang.

- Къде е метрото, моля?
- Метрото е там.
- А къде е входът?
- Входът е тук. Там е изходът.

die U-Bahn [ди: у̀:ба:н] метро
der Eingang [дер а̀йнганг] вход
der Ausgang [дер а̀усганг] изход

3.

- Entschuldigung, wo ist der Eingang?
- Der Eingang? Er ist da vorn.
- Danke!

- Извинете, къде е входът?
- Входът? Той е там отпред.
- Благодаря!

Entschuldigung! [ентш̀улдигунг] Извинете!
da [да] там

vorn [форн] отпред

4.

1-11

- Entschuldigung, ist das hier der Ausgang?
- Nein, der Ausgang ist da hinten.
- Vielen Dank!

- Извинете, това тук изходът ли е?
- Не, изходът е там отзад.
- Много благодаря!

hinten [хйnten] отзад

Vielen Dank! [фй:лен данк] Много благодаря!

5.

1-12

- Peter, wo ist die Bushaltestelle?
- Wie bitte?
- Wo ist die Haltestelle?
- Die Bushaltestelle?
- Ach, die Bushaltestelle?
- Sie ist hier, gleich links.

- Петер, къде е автобусната спирка?
- Моля?
- Къде е спирката?
- Автобусната спирка?
- А, автобусната спирка?
- Тя е тук, веднага вляво.

die Haltestelle, -n [ди: халтешцеле] спирка

die Bushaltestelle, -n [ди: бусхалтешцеле] автобусна спирка

Wie bitte? [ви: бйте] Моля? (молба за повтаряне на казаното)

gleich links [глайх линкс] веднага вляво

Nota Bene

Не пропускайте при въпроси или молби употребата на думи като **bitte** (моля) и **Entschuldigung!** (извинете).

6.

1-13

- Ist der Bahnsteig da vorn?
- Nein, er ist da drüben.

- Перонът там отпред ли е?
- Не, той е (там) отсреща.

der Bahnsteig, -e [дер бә:нщайг] перон

da drüben [да дрю:бен] там отсреща

7.

- Hallo, Peter.
- Hallo, Anne.
- Was ist das dort?
- Das ist ein Taxi.
- Ist das Taxi frei?
- Ja, das Taxi ist frei.

- Здравей, Петер.
- Здравей, Ане.
- Какво е това там?
- Това е (едно) такси.
- Таксито свободно ли е?
- Да, таксито е свободно.

was [вас] какво
das ist [дас ист] това е

das Taxi, -s [дас такси] такси
frei [фрай] свободен

8.

- Entschuldigung, ist das ein Stadtplan?
- Ja, das ist ein Stadtplan, das hier ist aber eine Landkarte.
- Ist das die Landkarte Bulgariens?
- Nein, das ist nicht die Landkarte Bulgariens, das ist die Landkarte Deutschlands.

- Извинете, това карта на града ли е?
- Да, това е карта на града, това тук обаче е географска карта.
- Това картата на България ли е?
- Не, това не е картата на България, това е картата на Германия.

der Stadtplan, -pläne [дер щатпла:н] карта на града
die Landkarte, -n [ди: ландкарте] географска карта
Deutschland [дойчланд] Германия

Nota Bene

Имената на държави в немски език са обикновено от ср. род и нямат определителен член (изключения: **das** Kosovo, **das** Elsaß). Ето някои имена:

<i>Deutschland</i>	<i>Thailand</i>	<i>Rumänien</i>	<i>Ungarn</i>	<i>Liechtenstein</i>
<i>England</i>	<i>Bulgarien</i>	<i>Serbien</i>	<i>Ägypten</i>	<i>China</i>
<i>Irland</i>	<i>Belgien</i>	<i>Polen</i>	<i>Österreich</i>	<i>Thailand</i>
<i>Holland</i>	<i>Spanien</i>	<i>Schweden</i>	<i>Frankreich</i>	<i>Japan</i>
<i>Russland</i>	<i>Italien</i>	<i>Zypern</i>	<i>Luxemburg</i>	<i>Portugal</i>
<i>Griechenland</i>	<i>Tschechien</i>			

Изключенията ползват определителен член:

ж.р.

die Schweiz

die Türkei

die Ukraine

м.р.

der Irak

der Iran

мн.ч.

die USA

die Niederlande

Граматични акценти

Строеж на съобщителното изречение

Глаголът в немското съобщително изречение винаги е на **втора** позиция:

*Sie **heißt** Klara.
Der Plan **ist** hier.*

Въпросителни изречения

Когато изреченията започват с въпросителна дума, глаголът е на втора позиция:

*Wo **bist** du?
Wie **heißt** er?*

Глаголът стои в началото на изречението, когато не се използва въпросителна дума:

***Ist** er dort?
Heißt er Erik?*

Употреба на членни форми

Определителният член (**der** за думи от м.р.; **die** за думи от ж.р.; **das** за думи от ср.р.; **die** за форми в мн. ч.) стои пред съществителното. Употребата е аналогична с тази в български (посочва известен вече обект): **Das** Taxi ist dort. – *Taxi**mo** е там.*

Nota Bene

Заучавайте съществителните с определителния член! Това ще ви помогне по-късно при употребата на думите в различните падежи в изречението.

Неопределителният член (**ein** за имена от м.р. и ср. р. и **eine** за имена от ж.р.) се използва **задължително** при посочване на нови или непознати обекти. Правилото не важи за абстрактни имена, названия на вещества или събирателни съществителни.

***Ein** Taxi ist dort. – Там има такси.
Hier sind **ein** Stadtplan und **eine** Landkarte. – Тук има карта на града и географска карта.*

Неопределените имена в мн. ч. нямат неопределителен член:
*Dort sind **Taxis**. – Там има такси.*

Какво научих дотук

☐ Мога да се ориентирам и да ориентирам други в пространството, като ползвам думите:

тук:
там:
вляво:
вдясно:
отсреща:
отпред:
отзад:

☐ Мога да задавам въпроси с и без въпросителна дума:

Без въпросителна дума: Глаголът се намира в
на изречението.

С въпросителна дума: Глаголът следва след
и е на позиция.

Запишете примери от диалозите:

.....
.....
.....

☐ Мога да отговарям кратко на въпроси:

утвърдително с думата:
отрицателно с думите:

☐ Мога да използвам членни форми (запишете примери от диалозите):

Когато говоря за познат обект, използвам определителен член:

.....

Когато говоря за непознат обект, използвам неопределителен член:

.....

Проверка на наученото

1. Добавете определителния член към съществителните:

..... Landkarte Taxi Stadtplan Eingang Bus
..... Freund Bushaltestelle Freundin Fahrer
..... Tag Abend USA Schweiz Irak
..... Niederlande Türkei

2. Преведете диалозите.

a) - Добър ден! Аз съм Йоханес. Тук ли е Михаел?

- Да, тук е.

- А Мая също ли е тук?

- Не, не е тук.

b) - Това тук карта на града ли е?

- Не. Картата на града е там.

a) - Колата тук такси ли е?

- Не, колата там е такси.

3. Погледете думите във въпроси.

das Taxi, frei, ist?

sie, dort, sind?

das, ist, die U-Bahn?

sind, wo, sie?

ist, wo, der Ausgang?

heißen, Sie, wie?

ist, wer, das?

hier, ist, er?

drüben, ist, was?

4. *Допълнете подходящия (определителен или неопределителен) член.*

Das ist Taxi. Taxi ist frei.

Das ist Landkarte. Landkarte ist hier.

Entschuldigung, wo ist Ausgang?

..... Eingang ist hier, nicht dort.

Das hier ist U-Bahn.

Wo sind Busse?

Ключ

1 ynp. **die** Landkarte; **das** Taxi; **der** Stadtplan; **der** Eingang; **der** Bus; **der** Freund; **die** Bushaltestelle; **die** Freundin; **der** Fahrer; **der** Tag; **der** Abend; **die** USA; **die** Schweiz; **der** Irak; **die** Niederlande; **die** Türkei.

2 ynp. a) – Guten Tag! Ich bin Johannes. Ist Mihael hier? – Ja, er ist hier.
– Ist Maja auch hier? – Nein, sie ist nicht hier. b) – Ist das hier ein Stadtplan?
– Nein, der Stadtplan ist dort. c) – Ist das Auto hier ein Taxi? – Nein, das Auto dort ist ein Taxi.

3 ynp. Das Taxi ist frei. Sind sie dort? Ist das die U-Bahn? Wo sind sie? Wo ist der Ausgang? Wie heißen Sie? Wer ist das? Ist er hier? Was ist drüben?

4 ynp. Das ist **ein** Taxi. **Das** Taxi ist frei. Das ist **eine** Landkarte. **Die** Landkarte ist hier. Entschuldigung, wo ist **der** Ausgang? **Der** Eingang ist hier, nicht dort. Das hier ist **die** U-Bahn. Wo sind **die** Busse?

Хора и професии
Глаголни форми в сег. време

Menschen und Berufe
Verbformen im Präsens

1.

1-16

- Wer ist das? Die Dame dort?
- Das ist eine Kollegin. Die Kollegin heißt Petra.
- Und wer sind die dort?
- Das sind Kollegen.
- Und der Herr dort?
- Der Herr dort? Das ist der Chef. Dort ist auch die Sekretärin.

- Кой е това? Госпожата там?
- Това е колежка. Колежката се казва Петра.
- А кои са тези там?
- Това са колеги.
- Ами господинът там?
- Господинът там? Това е шефът. Там е и секретарката.

die Dame, -e [ди: д̀а:ме] дама; госпожа
der Kollege, -n [дер кол̀е:ге] колега
die Kollegin, -nen [ди: кол̀е:гин] колежка

der Chef, -s [дер шеф] шеф, началник
die Sekretärin, -nen [ди: зекрет̀е:рин] секретарка

2.

1-17

- Hier sind viele Menschen. Petra, wer ist der Herr dort?
- Der Herr ist Arzt. Er ist mein Hausarzt. Er heißt Dr. Lukas.
- Ist die Dame dort auch Ärztin?
- Nein, sie ist Krankenschwester. Und der Herr ist Krankenpfleger.

- Тук има много хора. Петра, кой е господинът там?
- Господинът е лекар. Той е личният ми лекар. Казва се д-р Лукас.
- Дамата там и тя ли е лекарка?
- Не, тя е медицинска сестра. А господинът е санитар.

der Mensch, -en [дер менш] човек
der Arzt, Ärzte [дер арцт] лекар
der Hausarzt [дер х̀аусарцт] семеен, личен лекар
die Ärztin, -nen [ди: ѐрцтин] лекарка
die Krankenschwester, -n [ди: к̀р̀анкеншв̀естер] медицинска сестра
der Pfleger, - [дер пфл̀е:гер] санитар
der Krankenpfleger, - [дер к̀р̀анкенпфл̀е:гер] санитар, болногледач
viele [фй:ле] много (*на брой*)

Nota Bene

В немски език, за разлика от ситуацията в български, формите за ж.р. при названия на професии са задължителни. В български казваме: *Тя е лекар*. Но в немски трябва да използваме формата за ж.р.:

Sie ist Ärztin. - *Тя е лекарка.*

Тези форми се разпознават по наставката **-in**, напр. **Kollegin, Ärztin**.

3.

- Entschuldigung, wo ist der Automechaniker?
- Der Automechaniker ist im Moment nicht hier.
- Wann kommt er?
- Ich weiß es nicht. Aber die Sekretärin ist hier. Sie sagt es.

- Извинете, къде е автомонтьорът?
- Автомонтьорът в момента не е тук.
- Кога ще дойде?
- Не знам. Но секретарката е тук. Тя ще каже.

der Automechaniker, - [дер а̀утомехàникер] автомонтьор

im Moment [им момèнт] в момента

kommen [кòмен] идвам

sagen [зà:ген] казвам

Ich weiß es nicht. [их вайс ес нихт] Не знам.

wann [ван] кога

4.

- Entschuldigung, sind Sie der Lehrer?
- Nein, ich bin Student.
Der Lehrer ist noch nicht da.
- Kommt er bald?
- Sicher! Aber: Sie ist eine Lehrerin!

- Извинете, вие ли сте учителят?
- Не, аз съм студент.
Преподавателят още не е тук.
- Ще дойде ли скоро?
- Сигурно! Обаче: тя е преподавателка.

der Lehrer, - [дер лè:рер] учител, преподавател

die Lehrerin, -nen [ди: лè:рерин] учителка, преподавателка

der Student, -en [дер щудèнт] студент

noch nicht [нох нихт] още не

bald [балт] скоро

sicher [зйхер] сигурно

aber [àбер] но

5.

1-20

- Wer sind Sie? Was sind Sie von Beruf?

- Ich bin Bauarbeiter. Meine Frau ist Köchin im Restaurant hier. Da kommt sie! Hallo, Nina!

- Hallo!

- Das ist ... Entschuldigung, wie heißen Sie eigentlich?

- Ich heiße Stefan.

- Stefan, was bist du von Beruf?

- Ich bin eigentlich Student. Ingenieur. Aber im Moment arbeite ich als Installateur.

- Кой сте? Какъв сте по професия?

- Строителен работник съм.

Жена ми е готвачка в ресторанта тук. Ето, тя идва! Здравсти, Нина!

- Здравей!

- Това е ... Извинете, как се казвате всъщност?

- Казвам се Стефан.

- Стефан, какъв си по професия?

- Всъщност съм студент.

Инженер. Но в момента работя като водопроводчик.

der Beruf, -e [дер беру:ф] професия
von Beruf [фон беру:ф] по професия

arbeiten [арбайтен] работя

der Arbeiter, - [дер арбайтер]
работник

der Bauarbeiter, - [дер бауарбайтер]
строителен работник

der Koch, Köche [дер кох] готвач

die Köchin, -nen [ди: кьохин] готвачка

das Restaurant, -s [дас ресторан]
ресторант

der Ingenieur, -e [дер инженер:р]
инженер

der Installateur, -e [дер инсталатю:р]
водопроводчик, електротехник,
поддръжка на газова инсталация

als [алс] като

eigentlich [айгентлих] всъщност

Nota Bene

В Германия съществуват стандарти за професионално обучение. Затова често пред названията на професии може да се срещне добавката **gelernt**, която уточнява, че упражняващият дадена професия е преминал през специализирано обучение, напр.

gelernte Kosmetikerin - козметичка с професионална подготовка

ungelernter Bauarbeiter - строителен работник без професионална подготовка

Граматични акценти

Названия на професии

Названията на **професии за мъже** често завършват с наставка **-er**, напр. *Lehrer*, *Fahrer*.

Названията на **професии за жени** получават наставката **-in**:

Lehrer-in
Kolleg-in

Внимание!

При думи с гласна -а- или -о- в основата тази гласна получава умлаут във формата си в ж.р.:

Koch – *Köchin*
Arzt – *Ärztin*

Спрежение на глаголи в сегашно време

Окончанията на глаголи в сег. вр. могат да се видят при:

kommen (*идвам*)

ich komm-**e**

du komm-**st**

er, sie, es komm-**t**

wir komm-**en**

ihr komm-**t**

sie komm-**en**

Sie komm-**en** (учтива форма)

Спрежение на глаголи в сегашно време

При глаголи, които имат в основата си съгласната **-t-** към окончанията се добавя **-e!**

arbeiten (*работя*)

ich arbeit-**e**

du arbeit-**est**

er, sie, es arbeit-**et**

wir arbeit-**en**

ihr arbeit-**et**

sie arbeit-**en**

Sie arbeit-**en** (учтива форма)

Какво научих дотук

☐ Научих някои названия на професии:

за мъже:

за жени:

☐ Научих как да образувам названия за жени в съответните професии:

с помощта на наставката -.....

като при думите се използва умлаут

☐ Научих как да спрягам глаголи в сегашно време. Окончанията са:

ich-e; du; er, sie, es; wir; ihr; sie/Sie

Проверка на наученото

1. Допълнете липсващите форми в спрежението на глаголите.

ich	ich sage	ich
du <i>kommst</i>	du	du
er, sie, es	er, sie, es	er, sie, es <i>arbeitet</i>
wir	wir	wir
ihr	ihr <i>sagt</i>	ihr
sie <i>kommen</i>	sie	sie <i>arbeiten</i>

2. Поставете нужното окончание на глаголите.

Ich komm... aus Deutschland. Woher komm... Sie? Woher komm... du?

Wer komm... aus Spanien? Komm... du aus Bulgarien?

Der Arzt sag...: Wer komm... jetzt? Wir sag... das.

Wer sag... das? Sag... ihr das? Die Eltern sag... das.

Er arbeit... als Ingenieur. Wir arbeit... hier.

Meine Frau arbeit... im Restaurant. Wo arbeit... ihr?

Er arbeit... als Krankenpfleger. Wo arbeit... du? Wie lange arbeit...

Sie hier? Wie heiß... Sie? Wie heiß... er?

3. Посочете липсващото название на професия от м.р. или от ж.р.

der Koch – die
der Lehrer – die
der – die Kollegin
der – die Sekretärin
der Fahrer – die

der Arbeiter – die
der – die Studentin
der Arzt – die
der – die Ingenieurin
der – die Pflegerin

4. Открийте по хоризонталата и вертикалата 8 професии.

Ö	L	P	F	L	E	G	E	R	E	F
S	E	K	R	E	T	Ä	R	I	N	A
T	K	Ö	C	H	I	N	M	G	I	H
P	B	R	A	R	Z	T	S	C	H	R
A	I	N	G	E	N	I	E	U	R	E
B	A	U	A	R	B	E	I	T	E	R

5. Преведете на немски.

1. Казвам се Иван. От България съм. Готвач съм по професия.
2. Моето име е Ана. Аз съм от Полша. Лекарка съм. Работя тук.
3. Как се казвате? Откъде сте? От Испания ли сте? Какъв сте по професия? Къде работите?
4. Ти Петър ли си? От България ли си? Строителен работник ли си?
5. Той се казва Николай. Работи тук. Жена му работи като санитарка.

Ключ

1 упр. ich **komme**, du **kommst**, er, sie, es **kommt**, wir **kommen**, ihr **kommt**, sie **kommen**; ich **sage**, du **sagst**, er, sie, es **sagt**, wir **sagen**, ihr **sagt**, sie **sagen**; ich **arbeite**, du **arbeitest**, er, sie, es **arbeitet**, wir **arbeiten**, ihr **arbeitet**, sie **arbeiten**.

2 упр. Ich **komme** aus Deutschland. Woher **kommen** Sie? Woher **kommst** du? Wer **kommt** aus Spanien? **Kommst** du aus Bulgarien? Der Arzt **sagt**: Wer **kommt** jetzt? Wir **sagen** das. Wer **sagt** das? **Sagt** ihr das? Die Eltern **sagen** das. Er **arbeitet** als Ingenieur. Wir **arbeiten** hier. Meine Frau **arbeitet** im Restaurant. Wo **arbeitet** ihr? Er **arbeitet** als Krankenpfleger. Wo **arbeitest** du? Wie lange **arbeiten** Sie hier? Wie **heißen** Sie? Wie **heißt** er?

3 упр. Die Köchin, die Arbeiterin, die Lehrerin, der Student, der Kollege, die Ärztin, der Sekretär, der Ingenieur, die Fahrerin, der Pfleger.

4 упр. (hor.) Pfleger, Sekretärin, Köchin, Arzt, Ingenieur, Bauarbeiter; (vert.) Lehrer, Fahrer.

5 упр. 1. Ich heiße Ivan. Ich komme aus Bulgarien. Ich bin Koch von Beruf.

2. Mein Name ist Anna. Ich komme aus Polen. Ich bin Ärztin. Ich arbeite hier.

3. Wie heißen Sie? Woher kommen Sie? Sind Sie aus Spanien? Was sind Sie von Beruf? Wo arbeiten Sie? 4. Bist du Peter? Kommst du aus Bulgarien? Bist du Bauarbeiter? 5. Er heißt Nikolai. Er arbeitet hier. Seine Frau arbeitet als Pflegerin.

ZUR ENTSPANNUNG

UNSERE ANEKDOTE

Ich gehe ins Büro. Da ist niemand. Ich geh ins Facebook. Ah, die Kollegen sind da!

SPRÜCHE, SENTENZEN

Aller Anfang ist schwer.
Guter Anfang ist halbe Arbeit.

Ende gut, alles gut.

ЗА ОТМОРА

НАШИЯТ АНЕКДОТ

Влизам в офиса. Там няма никого. Влизам във Фейсбук. А, колегите са там!

ПОСЛОВИЦИ, СЕНТЕНЦИИ

Всяко начало е трудно.
Доброто начало е половината работа.
Всичко е добре, когато краят е добър.

КОМЕНТАР

Съществително име Das Substantiv

Съществителните имена назовават лица, живи същества, предмети, абстрактни понятия. В немски език те се пишат **винаги с главна буква**. За тях са характерни още следните особености:

- ✓ Имат **род**, както и в български език. Но родът им невинаги съвпада с този на българските съответствия, срв. *кола* ж.р. – *das Auto* ср.р.
- ✓ Могат да се **членуват** с определителен или неопределителен член или да се използват нечленувани.
- ✓ Притежават форма за **единствено и множествено число**:

<i>der Mann</i> – <i>die Männer</i>	<i>мъжът</i> – <i>мъжете</i>
<i>die Frau</i> – <i>die Frauen</i>	<i>жената</i> – <i>жените</i>

- ✓ Променят се по **падеж** в зависимост от функцията, която изпълняват в изречението.

Членуване Artikelgebrauch

Определителен член Der bestimmte Artikel

Определителният член в немски език е самостоятелна дума. Стои пред съществителното име и носи признака на рода и числото.

Определителният член има следните форми:

единствено число			множествено число
мъжки род	женски род	среден род	
der Beruf	die Lehrerin	das Auto	die Studenten

Употребява се, когато съществителното име е вече споменато, когато обектът е познат или известен.

Неопределителен член Der unbestimmte Artikel

Неопределителният член в немски език също стои пред съществителното име и носи информация за рода на името. Съществуват форми само за единствено число. За множествено число няма форма.

	единствено число	множествено число
мъжки род	женски род	среден род
ein Beruf	eine Lehrerin	ein Auto
		Berufe, Lehrerinnen, Autos

Неопределителният член се използва, когато се посочва:

- неизвестно лице или предмет;
- лице или предмет, които се споменават за първи път;
- отделно лице или предмет.

На български неопределителният член може да се превежда с *един, една, едно, някакъв, някаква, някакво*, но може и да не се превежда.

der Mann – ein Mann	мъжът – (един) мъж
das Kind – ein Kind	детето – (едно) дете
die Frau – eine Frau	жената – (една) жена

Неопределителният член е **загължителен** за съществителните, които могат да се използват и в мн.ч., както е при посочените по-горе имена. Ако думата няма форма за мн. ч., тя се използва нечленувана, напр. думата **Wetter** (време):

das Wetter (времено) – Wetter (время)

В множествено число неопределените съществителни нямат членни форми:

die Autos - Autos *колите - коли*

Колите са тук. - **Die Autos sind hier.** *Тук има коли.* - Hier sind **Autos.**

Строеж на немското изречение Der Bau des deutschen Satzes

Немските изречения имат строго определени правила за подреждане на съставните им части. Организираща роля играе глаголт. Неговата позиция е **строго фиксирана** при отделните типове изречения, както показват примерите по-долу:

Съобщително изречение Der Aussagesatz

В простото съобщително изречение **спрегнатата глаголна форма стои винаги на второ място**, като на първа позиция може да стои подлог, допълнение, обстоятелствено пояснение.

*Ich **komme** aus Bulgarien.*

Аз съм/идвам от България.

*Der Eingang **ist** hier.*

Входът е тук.

За да се запази тази подредба в изречението, в немски пред глагола се поставя местоимение, за разлика от български език, където то може да се пропусне:

***Ich** heiße Peter.*

Казвам се Петер.

Аз се казвам Петер.

***Wir** kommen aus Deutschland.*

От Германия сме.

Ние сме от Германия.

Въпросително изречение Der Fragesatz

В немски език съществуват различни типове въпросителни изречения, които се различават и по своя строеж.

Има въпроси, които изискват отговор с „да“ или „не“. Това са т.н. **Entscheidungsfragen**. Те започват винаги с глаголна форма:

***Ist** das Peter? - Това Петер ли е?*

***Heißen** Sie Nikolay Ivanov? - Вие ли се казвате Николай Иванов?*

Има и уточняващи въпроси, които започват с въпросителна дума. Това са т.н. **Ergänzungsfragen**. При тях глаголт е задължително на второ място:

*Wie **heißt** du? - Как се казваш?*

*Wo **ist** das Auto? - Къде е колата?*

*Woher **kommst** du? - Откъде си?*

Съдържание Inhaltsverzeichnis

Предговор	2
Информация за ползващите този самоучител	3
Немската азбука	7
Урок 1	
АЗ И МОЕТО НОВО ОБКРЪЖЕНИЕ	ICH UND MEINE NEUE UMGEBUNG
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 1 Запознанства, първи контакти Лични местоимения Глаголни форми (<i>съм, казвам се</i>)	DIALOGUE – TEIL 1 Bekanntschaften, erste Kontakte Personalpronomen Verbformen (<i>sein, heißen</i>)
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 2 Ориентиране в пространството Членуване Строеж на съобщително и въпросително изречение	DIALOGUE – TEIL 2 Orientierung im Raum Artikelgebrauch Der Aussage- und der Fragesatz
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 3 Хора и професии Глаголни форми в сегашно време	DIALOGUE – TEIL 3 Menschen und Berufe Verbformen im Präsens
Коментар	Kommentar
Урок 2	
СЕМЕЙСТВО, ПРИЯТЕЛИ, КОЛЕГИ	FAMILIE, FREUNDE, KOLLEGEN
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 1 Семейство и членове на семейството Глаголът <i>haben</i> Притежателни местоимения	DIALOGUE – TEIL 1 Familie und Familienmitglieder Das Verb <i>haben</i> Die Possessivpronomen
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 2 Семейно положение Числа Форми на силни глаголи	DIALOGUE – TEIL 2 Familienstand Zahlen Formen starker Verben
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 3 Разговори Винителен падеж	DIALOGUE – TEIL 3 Unterhaltungen Der Akkusativ
Коментар	Kommentar
Урок 3	
ЖИЛИЩЕ	DIE WOHNUNG
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 1 Къде живея Прилагателни след глагола <i>sein</i> Числата до 100	DIALOGUE – TEIL 1 Wo wohne ich Adjektive nach dem Verb <i>sein</i> Zahlen bis 100

ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 2 Обзавеждане: Мебели и електроуреди Отрицание Силни глаголи: промяна на основна гласна е в <i>i</i>	DIALOGE – TEIL 2 Einrichtung: Möbel und Elektrogeräte Negation Starke Verben: <i>e-i-Wechsel</i>	83
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 3 Обзавеждане на жилище Предлози, изискващи винителен падеж	DIALOGE – TEIL 3 Die Wohnung einrichten Präpositionen mit dem Akkusativ	97
Коментар	Kommentar	106
ПРЕГОВОР 1_1	WIEDERHOLUNG 1_1	111
Урок 4		
ПРОБЛЕМИ ОТ ЕЖЕДНЕВИЕТО	PROBLEME DES ALLTAGS	
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 1 Точно време Предлози с темпорално значение (<i>um, vor, nach</i>)	DIALOGE – TEIL 1 Die Uhrzeit Temporale Präpositionen (<i>um, vor, nach</i>)	115
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 2 Нещата от деня Дните от седмицата Глаголи с делими представки	DIALOGE – TEIL 2 Alltägliches Die Wochentage Verben mit trennbaren Präfixen	123
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 3 Пазаруване и приготвяне на храна Лични местоимения във вин. падеж	DIALOGE – TEIL 3 Einkaufen und Essen zubereiten Personalpronomen im Akkusativ	134
Коментар	Kommentar	144
Урок 5		
ПЪТУВАНЕ, ВАКАНЦИЯ	REISEN, URLAUB	
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 1 Времето Безлични конструкции Дателен падеж	DIALOGE – TEIL 1 Das Wetter Unpersönliche Konstruktionen Der Dativ	150
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 2 Екскурзии Модални глаголи <i>können, dürfen</i>	DIALOGE – TEIL 2 Reisen Die Modalverben <i>können, dürfen</i>	161
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 3 На път като турист Модални глаголи <i>müssen, sollen</i>	DIALOGE – TEIL 3 Unterwegs als Tourist Die Modalverben <i>müssen, sollen</i>	172
Коментар	Kommentar	182
ПРЕГОВОР 1_2	WIEDERHOLUNG 1_2	186

Урок 6		
ПРОБЛЕМИ ПРИ ПЪТУВАНЕ	PROBLEME UNTERWEGS	
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 1 Пеша на път Подкана (Повелително наклонение) Глаголът „wissen“ (зная)	DIALOGUE – TEIL 1 Zu Fuß unterwegs Aufforderungen (Imperativ) Das Verb „wissen“	190
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 2 С кола на път Предлози за място Посоки на света	DIALOGUE – TEIL 2 Mit dem Auto unterwegs Lokale Präpositionen Himmelsrichtungen	202
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 3 Проблеми при пътуване Учтиви форми „бихте ли/би ли“ и „бихте ли могли/би ли могъл“ Лични местоимения в дателен падеж	DIALOGUE – TEIL 3 Probleme unterwegs Höflichkeitsformen „Könnten/Würden Sie“ und „könntest/würdest du“ Personalpronomen im Dativ	213
Коментар	Kommentar	225
Урок 7		
ХРАНЕНЕ	DAS ESSEN	
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 1 Хранене у дома Предлози за място с дателен падеж	DIALOGUE – TEIL 1 Zu Hause essen Lokale Präpositionen mit dem Dativ	233
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 2 Хранене навън Други форми за подкана Глаголите „wollen“ и „möchten“ (искам)	DIALOGUE – TEIL 2 Draußen essen Weitere Aufforderungsmöglichkeiten Die Verben „wollen“ und „möchten“	242
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 3 Добър апетит! Форми за степенуване при <i>gern, viel, gut</i>	DIALOGUE – TEIL 3 Guten Appetit! Vergleichsformen bei <i>gern, viel, gut</i>	251
Коментар	Kommentar	260
Урок 8		
ЗДРАВЕТО НИ	UNSERE GESUNDHEIT	
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 1 Оплаквания Части на тялото Степени за сравнение на прилагателни	DIALOGUE – TEIL 1 Beschwerden Körperteile Komparation der Adjektive	266
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 2 Посещение при лекаря Вътрешни органи Препоръки Предлози <i>bei – zu</i>	DIALOGUE – TEIL 2 Besuch beim Arzt Innere Organe Empfehlungen (<i>sollte</i>) Präpositionen <i>bei – zu</i>	277

ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 3 Грижи за здравето Минало време на модалните глаголи Възвратни глаголи	DIALOGUE – TEIL 3 Gesundheitspflege Vergangenheitsformen der Modalverben Reflexive Verben	289
Коментар	Kommentar	299
ПРЕГОВОР 1_3	WIEDERHOLUNG 1_3	305
Урок 9		
МОЯТА РАБОТА	MEIN JOB	
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 1 Предишната ми работа Минало време със спомагателен глагол <i>haben</i> Изречения със съюза за причина <i>denn</i>	DIALOGUE – TEIL 1 Meine frühere Arbeitsstelle Perfekt mit <i>haben</i> Sätze mit der Konjunktion <i>denn</i>	309
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 2 Интервю за работа Минало време със спомагателен глагол <i>sein</i> Изречения със съюза за причина <i>weil</i>	DIALOGUE – TEIL 2 Das Vorstellungsgespräch Perfekt mit <i>sein</i> Sätze mit der Konjunktion <i>weil</i>	321
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 3 В работата Изречения, въведени със съюза <i>dass</i> (че) Сегашно причастие	DIALOGUE – TEIL 3 Auf der Arbeit Nebensätze, eingeleitet mit <i>dass</i> Partizip Präsens	331
Коментар	Kommentar	343
Урок 10		
УСЛУГИ	DIENTSTLEISTUNGEN	
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 1 Пазаруване в магазините Показателни местоимения <i>този - онзи</i> Въпросителни местоимения <i>кой - какъв</i>	DIALOGUE – TEIL 1 Einkaufsbummel Demonstrativpronomen <i>dieser - jener</i> Fragepronomen <i>welcher - was für ein</i>	350
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 2 Покупки, които неизбежно трябва да се направят Склонение на прилагателни след определителен член	DIALOGUE – TEIL 2 Einkäufe, die man einfach machen muss Adjektivdeklinaton nach dem bestimmten Artikel	362
ДИАЛОЗИ – ЧАСТ 3 Да бъдеш обслужен Конструкция с <i>lassen</i> +Infinitiv	DIALOGUE – TEIL 3 Sich bedienen lassen Konstruktionen <i>lassen</i> +Infinitiv	374
Коментар	Kommentar	384
ПРЕГОВОР 1_4	WIEDERHOLUNG 1_4	390